

Informatie voor de raad

Onderwerp	-	Gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit
Portefeuillehouder	-	A. Schuurman (wethouder)
Eenheid	-	Visie en Strategie
Contactpersoon	-	Melanie Gils – van der Loo
Contactgegevens	-	m.gils@dalfsen.nl
Openbaarheid	-	Openbaar

Behandeld in collegevergadering van
Behandeling in raadsvergadering van

1 september 2020
28 september 2020

Kernboodschap:

Het college van B&W stelt u voor kennis te nemen van:

De notitie gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit met daarin de verkenning en denkrichting voor een gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit in Dalfsen.

Toelichting:

Een goede omgevingskwaliteit is één van de maatschappelijke doelstellingen van de Omgevingswet. De andere maatschappelijke doelstelling zijn een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van deze fysieke leefomgeving ter vervulling van maatschappelijke behoeften. Advisering over (aspecten van) goede omgevingskwaliteit draagt bij aan zorgvuldige besluitvorming over bescherming en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Gemeenten zijn aan zet om onder de Omgevingswet het lokale adviesstelsel in te richten.

Alle gemeenten moeten voor 1 januari 2022 een gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit instellen. Deze adviescommissie adviseert minimaal over rijksmonumenten en vervangt de huidige monumentencommissie. Gemeenten zijn vrij om te bepalen over de inrichting van de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit. In de geest van de Omgevingswet wordt op lange termijn een doorontwikkeling naar een integraal lokaal adviesstelsel omgevingskwaliteit geadviseerd. In bijgevoegde notitie is eerst gekeken naar de huidige advisering omtrent omgevingskwaliteit (monumentencommissie, stadsbouwmeester en ervenconsulent) en is op basis van eisen en wensen een denkrichting omschreven voor een gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit in Dalfsen.

Iedere gemeente (met rijksmonumenten) is verplicht om een gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit in te stellen voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Hoe deze gemeentelijke adviescommissie eruit komt te zien en of verdere lokale omgevingsadvisering wordt geïntegreerd is aan gemeenten zelf.

De volgende varianten zijn mogelijk:

1. Minimale variant: gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit voor (rijks)monumenten.
2. Gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit voor (rijks)monumenten en daarnaast aparte dienstverleningsovereenkomsten voor de stadsbouwmeester en/of de ervenconsulent.
3. Integrale gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit voor (rijks)monumenten, welstand en erventransitie.
4. Integrale gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit voor (rijks)monumenten, welstand en erventransitie, incl. advisering over beleidsopgaven.
5. Integrale gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit voor (rijks)monumenten, welstand en erventransitie, waarbij de stadsbouwmeester en ervenconsulent gemachtigd worden om bij eenvoudige initiatieven zelfstandig te mogen adviseren.
6. Integrale gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit voor (rijks)monumenten, welstand en erventransitie, waarbij de stadsbouwmeester en ervenconsulent gemachtigd worden om bij eenvoudige initiatieven zelfstandig te mogen adviseren, incl. advisering over beleidsopgaven.
7. Bovenstaande incl. verregaande verbreding en integratie van advisering (o.a. adviseurs energie, gezondheid en veiligheid).

Geadviseerd wordt om in eerste instantie te kiezen voor variant 6, waarbij op termijn kan worden verkend hoe de het lokale adviesstelsel omgevingskwaliteit aan verbreding en integratie kan winnen

Uw raad stelt de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit in en benoemt de individuele leden hiervan. Daarom is het van belang om uzelf nu al te informeren over de gemeentelijke adviescommissie en de mogelijkheden die geboden worden voor invulling van deze adviescommissie.

Financiën:

Implementatiekosten

De implementatiekosten voor de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit zijn minimaal. Eventuele externe kosten (tot een maximum van € 10.000,-) worden bekostigd uit het budget Omgevingswet (8810020). Dit past binnen de begroting.

Tarieven voor advisering door de gemeentelijke adviescommissie.

Voor de advisering door de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit worden kosten in rekening gebracht door Het Oversticht. Ook op dit moment betalen wij deze kosten. De tarieven van Het Oversticht hangen samen met onze leges. Over tarieven en doorwerking in de leges zullen nadere afspraken met Het Oversticht worden gemaakt. Na uitwerking van de denkrichting voor de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit en het opstellen van het concept instellingsbesluit en de concept benoemingsbesluiten, ontvangt uw college een voorstel voor een definitieve invulling van de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit incl. afspraken over tarifiering. Dit voorstel kunt u vervolgens ook opiniërend voorleggen aan de raad.

Vervolg:

Zoals in de bijgevoegde notitie uiteen is gezet, worden de volgende vervolgstappen voorzien:

1. Uitwerking structuur gemeentelijke adviescommissie en opstellen concept instellingsbesluiten en benoemingsbesluiten.
2. Advieskader omgevingskwaliteit voorbereiden op Omgevingswet.
3. Dienstverleningsovereenkomst incl. reglement van orde, werkwijze en tarieven opstellen.
4. Vaststelling en benoeming door de raad.

Bijlagen:

1. Notitie gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit: verkenning en denkrichting

Burgemeester en wethouders van de gemeente Dalfsen,

de burgemeester
drs. E. van Lente

de adjunct-gemeentesecretaris
H.J. van der Woude

Gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit

Verkenning en denkrichting

Datum: 3-9-2020

Gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit

Verkenning en denkrichting

Auteur: Melanie Gils – van der Loo
Eenheid: Visie en Strategie
Datum: 3-9-2020

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	4
2. HUIDIGE LOKALE ADVIESSTELSEL OMGEVINGSKWALITEIT	5
2.1. Dienstverleningsovereenkomsten gemeente Dalfsen met Het Oversticht	5
2.2. Huidige advisering bij monumenten: monumentencommissie	5
2.2.1. <i>Reglement van orde en werkwijze monumentenadvisering</i>	5
2.2.2. <i>Onderliggend beleid</i>	5
2.3. Huidige advisering op het gebied van welstand: stadsbouwmeester	6
2.3.1. <i>Reglement van orde en werkwijze welstandsadvisering</i>	6
2.3.2. <i>Onderliggend beleid</i>	6
2.4. Overige advisering op het gebied van omgevingskwaliteit	6
2.4.1. <i>Ervenconsulent</i>	6
2.4.2. <i>Regio-archeoloog</i>	7
2.5. Onderliggende beleidsdocumenten	7
3. GEMEENTELIJKE ADVIESCOMMISSIE OMGEVINGSKWALITEIT DALFSEN: EISEN EN WENSEN	
3.1. Gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit voor rijksmonumenten	8
3.2. Gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit als adviseur bij overige omgevingsvergunning-activiteiten	8
3.3. Gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit als adviseur bij beleidsontwikkeling	9
3.4. Samenstelling	9
3.5. Openbaarheid en professionaliteit	10
3.6. Afhandeling van adviesverzoeken	10
3.7. Continuïteit omgevingsadvisering op korte termijn	10
3.8. Integrale omgevingskwaliteit voor de lange termijn	11
4. DENKRICHTING EN ADVIES OVER GEMEENTELIJKE ADVIESCOMMISSIE OMGEVINGSKWALITEIT	13
4.1. Advies	13
5. VERVOLG	15
5.1. Uitwerking structuur gemeentelijke adviescommissie en opstellen concept instellingsbesluit en benoemingsbesluiten	15
5.2. Advieskader omgevingskwaliteit voorbereiden op Omgevingswet	15
5.3. Dienstverleningsovereenkomst incl. reglement van orde, werkwijze en tarieven	15
5.4. Vaststelling door raad	15

1. Inleiding

Een goede omgevingskwaliteit is één van de maatschappelijke doelstellingen van de Omgevingswet, in samenhang met een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen daarvan ter vervulling van maatschappelijke behoeften. Advisering over (aspecten van) goede omgevingskwaliteit draagt bij aan zorgvuldige besluitvorming voor bescherming en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Gemeenten zijn aan zet om onder de Omgevingswet het lokale adviesstelsel in te richten. Gemeenten moeten voor de invoering van de Omgevingswet een gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit hebben ingesteld. Deze gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit vervangt o.a. de welstands- en monumentenadviescommissie. De bestaande wettelijke plicht voor het benoemen van een welstandscommissie of stadsbouwmeester komt met de invoering van de Omgevingswet te vervallen. Er is geen overgangsrecht geregeld. De wetgever wil het aan de gemeenten zelf overlaten op welke wijze zij invulling geven aan en advies inwinnen over omgevingskwaliteit. De adviescommissie moet bij inwerkingtreding van de Omgevingswet op orde zijn. De taak van de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit is in ieder geval te adviseren over aanvragen voor een omgevingsvergunning voor een rijksmonumentenactiviteit. De deskundigheid moet daar dan ook op zijn afgestemd, door op zijn minst te voorzien in de disciplines cultuurhistorie, bouw- en architectuurhistorie, restauratie, landschap en stedenbouw. Daarnaast kan de raad aangeven bij welke activiteiten, bij welke categorieën bouwwerken en in welke gebieden, genoemd in het Omgevingsplan advies gevraagd moet worden. Het college kan ook op eigen initiatief advies vragen aan de gemeentelijke adviescommissie, bijvoorbeeld bij planvorming. Hoewel de invulling van de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit vormvrij is, heeft de minister een integrale welstands- en monumentencommissie als logische variant van de verplichte gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit benoemd.

Ook in Dalfsen moeten een aantal keuzes worden gemaakt met betrekking tot de gemeentelijke adviescommissie. In deze notitie wordt de achtergrond van het huidige lokale adviesstelsel in beeld gebracht en de keuzemogelijkheden voor het lokale adviesstelsel onder de Omgevingswet uiteen gezet. De notitie eindigt met een denkrichting voor de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit en het vervolgproces.

2. Huidige lokale adviesstelsel omgevingskwaliteit

Voordat gekeken kan worden naar een mogelijke invulling van de gemeentelijke adviescommissie in Dalfsen, is het verstandig om inzicht te verkrijgen in de huidige lokale advisering op het gebied van omgevingskwaliteit.

2.1 Dienstverleningsovereenkomsten gemeente Dalfsen met Het Oversticht

Gemeente Dalfsen heeft ervoor gekozen om de advisering over omgevingskwaliteit integraal te beleggen bij stichting Het Oversticht. Het Oversticht adviseert onafhankelijk over de kwaliteit bij veranderingen in de leefomgeving. De gemeente Dalfsen en het Oversticht hebben in januari 2015 een dienstverleningsovereenkomst gesloten waarin is afgesproken dat het Oversticht zowel de welstandsadviesverlening verzorgt in de vorm van een stadsbouwmeester als de monumentenadviesverlening in de vorm van een overkoepelende monumentencommissie. De dienstverlening wordt uitgevoerd volgens de reglementen van orde en de werkwijzen die voor beide soorten van dienstverlening zijn opgesteld. De dienstverleningsovereenkomst heeft een looptijd van drie jaar en kan stilzwijgend met drie jaar worden verlengd. Dit betekent dat de dienstverleningsovereenkomst op 1 januari 2021 opnieuw stilzwijgend zal worden verlengd. Hiervoor is inmiddels vanuit Het Oversticht een voorstel gedaan.

Naast de dienstverleningsovereenkomst die is gesloten voor welstands- en monumentenadviesverlening, heeft Dalfsen in 2009 een aparte dienstverleningsovereenkomst voor de inzet van de ervenconsulent van Het Oversticht afgesloten.

2.2 Huidige advisering bij monumenten: monumentencommissie

Het Oversticht voert de monumentenadviesverlening voor zowel rijksmonumenten als gemeentelijke monumenten in de vorm van een overkoepelende monumentencommissie uit. De instelling van de monumentencommissie is geregeld in de erfgoedverordening (voor gemeentelijke monumenten), de dienstverleningsovereenkomst met het Oversticht en de Monumentenwet, die sinds juli 2016 gedeeltelijk is overgegaan in de Erfgoedwet (voor rijksmonumenten). Daarnaast wordt bij zeer ingrijpende wijzigingen aan of sloop van rijksmonumenten advies ingewonnen bij de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) en Provincie Overijssel. De monumentencommissie bestaat vanaf 1 januari 2009 en is officieel benoemd per februari 2018 (collegevoorstel 2983). De monumentencommissie is regionaal actief voor zo'n 20 tot 25 gemeenten in Overijssel. De commissie bestaat uit vijf leden en 2 plaatsvervangende leden. Het Oversticht is verantwoordelijk voor voordracht van kandidaten voor de personele invulling van de monumentencommissie. Er geldt geen wettelijke benoemingstermijn voor leden van de monumentencommissie.

2.2.1 Reglement van orde en werkwijze monumentenadviesverlening

Dalfsen heeft met het Oversticht een reglement van orde en een werkwijze monumentenadviesverlening opgesteld. Hierin staan alle bepalingen en procesafspraken betreffende de monumentenadviesverlening. Beide documenten zullen moeten worden aangepast.

2.2.2 Onderliggend beleid

Erfgoedverordening

Volgens de erfgoedverordening 2012 van de gemeente Dalfsen is de monumentencommissie: de op basis van art. 15 van de Monumentenwet ingestelde commissie met als taak het college op verzoek uit eigen beweging te adviseren over de toepassing van de Monumentenwet/Erfgoedwet, de Wabo en de erfgoedverordening. Art. 12 en 15 uit de erfgoedverordening geven reactietermijnen van de monumentencommissie weer op aanvragen voor een omgevingsvergunning. Nu is die reactietermijn standaard 3 weken. De wens is om die reactietermijn onder de Omgevingswet in ieder geval voor de

snelserviceformule terug te brengen naar 3 dagen, zodat kan worden voldaan aan de ambitie om binnen 5 dagen de omgevingsvergunning te verlenen.

Geen monumentenbeleid

Er is geen apart monumentenbeleid voor Dalfsen opgesteld. Voor Dalfsen gelden daarmee de Monumentenwet/Erfgoedwet en de erfgoedverordening als inhoudelijke afwegingskaders.

2.3 Huidige advisering op het gebied van welstand: stadsbouwmeester

De gemeenteraad heeft op 24 november 2014 besloten om de welstandsadviesing per 1 januari 2015 uit te laten voeren door een stadsbouwmeester. In de dienstverleningsovereenkomst met het Oversticht is bepaald dat het Oversticht geschikte kandidaten aandraagt om als stadsbouwmeester benoemd te worden. De huidige stadsbouwmeester is per 1 januari 2018 door de raad benoemd. De benoeming geldt voor 3 jaar en loopt daarmee op 1 januari 2021 af. De huidige stadsbouwmeester is Roel Bosch, de huidige plaatsvervangende stadsbouwmeester is Mark Eijkelkamp. Het Oversticht heeft inmiddels voorgesteld om beide heren te herbenoemen als (plaatsvervangende) stadsbouwmeester, in afwachting van inwerkingtreding van de Omgevingswet.

2.3.1 Reglement van orde en werkwijze welstandsadviesing

Dalfsen heeft met het Oversticht een reglement van orde en een werkwijze welstandsadviesing opgesteld. Hierin staan alle bepalingen en procesafspraken betreffende de welstandsadviesing. Beide documenten zullen moeten worden aangepast.

Dalfsen maakt jaarlijks afspraken over de tarieven van Het Oversticht. Deze tarieven worden 1-op-1 overgenomen in de legesverordening voor het komende jaar en doorberekend naar onze aanvragers van omgevingsvergunningen.

2.3.2 Onderliggend beleid

Welstandsnota

De Welstandsnota 2014 biedt de inhoudelijke onderlegger om aanvragen voor een omgevingsvergunning te toetsen aan de welstandsvereisten. De Welstandsnota bevat geen procesmatige afspraken of spelregels voor de stadsbouwmeester. Wel is vastgelegd dat er sneltoetscriteria voor veelvoorkomende kleine bouwwerken gelden. Deze aanvragen voor de omgevingsvergunning hoeven niet te worden voorgelegd aan de stadsbouwmeester, maar kunnen ambtelijk worden afgedaan. Voor de Welstandsnota 2014 geldt het overgangsrecht. De welstandsnota en de daarin opgenomen excessenregeling worden na invoering van de Omgevingswet automatisch Omgevingsplan van rechtswege.

De gemeenteraad heeft op 24 november 2014 besloten om de welstandsadviesing per 1 januari 2015 uit te laten voeren door een stadsbouwmeester. In de dienstverleningsovereenkomst met het Oversticht is bepaald dat het Oversticht geschikte kandidaten aandraagt om als stadsbouwmeester benoemd te worden. De huidige stadsbouwmeester is per 1 januari 2018 door de raad benoemd. De benoeming geldt voor 3 jaar en loopt daarmee op 1 januari 2021 af. De huidige stadsbouwmeester is Roel Bosch, de huidige plaatsvervangende stadsbouwmeester is Mark Eijkelkamp. Het Oversticht heeft inmiddels voorgesteld om beide heren te herbenoemen als (plaatsvervangende) stadsbouwmeester, in afwachting van inwerkingtreding van de Omgevingswet.

2.4 Overige advisering op het gebied van omgevingskwaliteit

2.4.1 Ervenconsulent

Dalfsen heeft middels een dienstverleningsovereenkomst met het Oversticht een abonnement voor de inzet van een ervenconsulent afgesloten. Deze dienstverlening bestaat uit een helpdesk en website,

advisering op maat en een ervenexpertteam. De huidige ervenconsulent voor Dalfsen is Ingrid Nij Bijvank van Herel.

In Dalfsen is niet formeel vastgelegd dat de ervenconsulent adviseert over ruimtelijke kwaliteit, maar het college hecht veel waarde aan het advies van de ervenconsulent. Er is namelijk geen landschapsarchitect of adviseur ruimtelijke kwaliteit in dienst, daarom wordt bij erventransformatie de expertise van de ervenconsulent ingeschakeld. In principe wordt bij elke sloop voor kansen, VAB en KGO een advies van de ervenconsulent gevraagd. De kosten ervan worden doorberekend aan de initiatiefnemer. In de beleidsregels [Ontwikkelen met Kwaliteit in het Buitengebied van de Gemeente Dalfsen](#) (waar VAB, sloop voor kansen, KGO onderdeel vanuit maken), wordt een advies van de ervenconsulent een paar keer verplicht gesteld. Over VAB: *“Elke aanvraag wordt in principe voorgelegd aan de ervenconsulent van het Oversticht”*. In het stappenplan voor initiatieven in het buitengebied wordt een advies van de ervenconsulent ook benoemd als stap. Bijlage 3 van de beleidsregels gaat specifiek over de ervenconsulent, de werkwijze en waarom we advies vragen.

2.4.2 Regio-archeoloog

Gemeenten moeten zelf over expertise op het gebied van archeologie beschikken. Omdat Dalfsen te weinig archeologische vraagstukken heeft, is geen archeoloog in dienst. In 2010 heeft het college besloten om voor archeologie gebruik te maken van de diensten van de regio-archeoloog van het Oversticht. Er is geen dienstverleningsovereenkomst bekend. Inzet van de regio-archeoloog is op basis van uurtarief en op afroep. De kosten van de regio-archeoloog worden doorberekend in de leges of zijn voor rekening van de verstoorder.

2.5 Onderliggende beleidsdocumenten

- Collegevoorstel 2788 Benoeming (plaatsvervangend) stadsbouwmeester
- Collegevoorstel 2983 Benoeming (plaatsvervangende) leden monumentencommissie
- Erfgoedverordening 2012
- Welstandsnota 2014
- Dienstverleningsovereenkomst welstands- en monumentenadvisering (2015)
 - Reglement van orde monumentenadvisering
 - Werkwijze monumentenadvisering
 - Reglement van orde welstandsadvisering
 - Werkwijze welstandsadvisering
 - Financiële opzet welstandsadvisering
- Dienstverleningsovereenkomst ervenconsulent (2009)
- Beleidsregels Ontwikkelen met Kwaliteit in het Buitengebied van de Gemeente Dalfsen (2017)
 - Bijlage 3 De ervenconsulent van Het Oversticht

3. Gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit Dalfsen: eisen en wensen

3.1 Gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit voor rijksmonumenten

Het instellen van een gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit is verplicht onder de Omgevingswet (art. 16.15a en 17.9 Omgevingswet). Deze adviescommissie heeft in ieder geval tot taak te adviseren bij aanvragen voor een omgevingsvergunning voor een rijksmonumentenactiviteit (art. 16.15 a onder c1 Omgevingswet) en moet daarbij minimaal voorzien in de disciplines cultuurhistorie, bouw- en architectuurhistorie, restauratie, landschap en stedenbouw. Al naar gelang de lokale omstandigheden en de gewenste reikwijdte van de advisering kan er andere deskundigheid aan worden toegevoegd. Het is ook mogelijk dat 1persoon meerdere deskundigheden in zich verenigt.

Eis 1: Gemeente Dalfsen stelt een gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit in die in ieder geval adviseert bij aanvragen voor een omgevingsvergunning voor rijksmonumentenactiviteiten.

Eis 2: Deze commissie voorziet minimaal in de disciplines cultuurhistorie, bouw- en architectuurhistorie, restauratie, landschap en stedenbouw.

3.2 Gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit als adviseur bij overige omgevingsvergunning-activiteiten

Het is mogelijk om de gemeentelijke adviescommissie te laten adviseren bij aanvragen om een omgevingsvergunning voor andere activiteiten dan rijksmonumenten, in door de gemeenteraad aangewezen gevallen of als het college van burgemeester en wethouders daartoe aanleiding ziet (art. 16.15a onder c2 Omgevingswet). Hieronder valt de mogelijkheid om de gemeentelijke adviescommissie te laten adviseren over (gemeentelijke) monumenten en welstand¹. Het is in ieder geval verstandig om ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet een stadsbouwmeester in te stellen en te benoemen. Het onafhankelijke advies over welstand en ruimtelijke kwaliteit van de stadsbouwmeester heeft zijn meerwaarde bewezen, ook in bezwaar en beroep zaken. De stadsbouwmeester kan naast de gemeentelijke adviescommissie blijven bestaan of worden geïntegreerd. Beide varianten hebben voordelen en nadelen. Met een aparte stadsbouwmeester naast de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit blijft een helder en toegankelijk aanspreekpunt bestaan en is advisering qua inhoud en termijn niet afhankelijk van de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit. Een stadsbouwmeester die onderdeel is van de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit zal leiden tot een meer gedragen en integrale advisering.

Gemeenten zijn vrij in de vormgeving van de welstands- en overige advisering. De Tweede Kamer heeft echter wel een motie² aangenomen waarin wordt verzocht om gemeenten te stimuleren de gemeentelijke adviescommissie in te zetten voor een brede adviestaak (incl. omgevingskwaliteit, architectonische kwaliteit van bouwwerken, de stedenbouwkundige kwaliteit en de kwaliteit van landschap en natuur) en initiatiefnemers aan de voorkant van het proces te adviseren en uit te dagen om hun plannen met zo veel mogelijk kwaliteit en consensus te realiseren. Deze ontwikkeling gaat

¹ Er wordt geadviseerd op basis van bestaande regelgeving bijv. in het bestemmingsplan, erfgoedverordening, welstandsnota of beleidsregels. Met de komst van de Omgevingswet zal deze regelgeving worden geïntegreerd in het Omgevingsplan.

² Kamerstuk 33 962, motie Veldman en Albert de Vries.

verder dan het huidige adviesstelsel van Dalfsen. Het is echter wel mogelijk om een eerste stap in de ontwikkeling aan een brede adviescommissie te maken door nu al te kiezen voor een integrale gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit, waarin alle huidige disciplines van omgevingsadvisering gebundeld zijn.

Wens 1: We gaan uit van een integrale adviescommissie waarin alle huidige advisering rondom omgevingskwaliteit een plekje krijgt. Dit betekent dat naast monumentenadvisering ook de stadsbouwmeester en op afroep voor het buitengebied de ervenconsulent onderdeel uitmaken van de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit.

Wens 2: Snelheid en pragmatisme staan echter voor Dalfsen voorop. Daar waar alleen op bijv. welstand getoetst moet worden, kan besloten worden om de stadsbouwmeester te mandateren zelfstandig een onafhankelijk advies uit te laten brengen. Hierbij is de stadsbouwmeester niet gehouden aan de behandelingstermijn van de gemeentelijke adviescommissie. Hetzelfde geldt voor advies van de ervenconsulent.

3.3 Gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit als adviseur bij beleidsontwikkeling

Het is mogelijk om de gemeentelijke adviescommissie te laten adviseren bij het ontwikkelen van beleid voor de fysieke leefomgeving als het college van burgemeester en wethouders daar aanleiding toe ziet (art 17.9 lid 2 Omgevingswet). Denk hierbij aan advisering bij het opstellen van de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan. In Dalfsen wordt reeds gebruik gemaakt van de expertise van de adviseurs van Het Oversticht bij beleidsontwikkeling.

Wens 3: De gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit wordt ingezet als adviseur bij beleidsontwikkeling.

3.4 Samenstelling

De samenstelling van de gemeentelijke adviescommissie dient zodanig te zijn dat een onafhankelijk en deskundig oordeel kan worden gevormd. Dit betekent dat de leden van de adviescommissie geen deel uit mogen maken van het gemeentelijke bestuur en dat belangenverstrengeling voorkomen moet worden. Het is eventueel mogelijk om ambtenaren in de commissie te benoemen. Ambtenaren die lid worden moeten in ieder geval een zekere onafhankelijkheid van denken kunnen bieden, zonder in conflict te komen met de eis van goed functioneren van de openbare dienst. Daarom wordt aanbevolen om het gemeentelijke bestuur en medewerkers van de gemeente Dalfsen uit te sluiten van benoeming in de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit. De voorkeur geniet de benoeming van onafhankelijke (professionele) adviseurs die samen minimaal voorzien in de disciplines cultuurhistorie, bouw- en architectuurhistorie, restauratie, landschap en stedenbouw. In de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit komen verschillende adviesrollen samen. Ongeacht wie welke adviesrol oppakt is het van groot belang dat er samenhang is in de advisering. Dit om te voorkomen dat een initiatiefnemer tegenstrijdige adviezen ontvangt. Voor initiatiefnemers en hun ontwerpers moet duidelijk zijn wanneer, door wie en met welk gezag een initiatief wordt begeleid en beoordeeld.

Eis 3: De gemeentelijke adviescommissie dient onafhankelijk en deskundig te kunnen adviseren. Daarom is het niet mogelijk om leden van het gemeentelijke bestuur en medewerkers van de gemeente Dalfsen te benoemen tot lid van de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit.

Eis 4: Advisering (zowel op beleids- als op initiatiefniveau) door de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit dient eenduidig en in samenhang te zijn.

3.5 Openbaarheid en professionaliteit

In art 17.9 Omgevingswet staat aangegeven dat adviezen van de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit deugdelijk gemotiveerd moeten zijn en schriftelijk openbaar worden gemaakt. De commissie baseert haar advies op de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en de geldende beleidsregels. Vergaderingen moeten openbaar zijn, tenzij dat in strijd is met specifieke belangen. De commissie moet de gemeenteraad, net als nu, elk jaar een verslag toezenden over de door haar verrichte werkzaamheden.

Eis 5: De gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit voldoet aan de vereisten voor omgevingsadvisering zoals vermeld in artikel 17.9 Omgevingswet.

3.6 Afhandeling van adviesverzoeken

In Dalfsen gaan we uit van een snelserviceformule voor minder complexe omgevingsvergunningen. Deze omgevingsvergunningen willen we binnen 5 werkdagen kunnen verstrekken. Dit betekent dat de reactietermijn voor advisering bij aanvragen voor een omgevingsvergunning via de snelserviceformule moet worden teruggebracht naar 3 werkdagen. Bij complexe initiatieven gaan we uit van de wettelijke doorlooptijd van 8 weken voor de vergunningverlening. Advisering door de gemeentelijke adviescommissie zal binnen deze termijn moeten plaatsvinden. Op dit moment handelt de stadsbouwmeester aanvragen voor advies binnen een termijn van 1 week af, de monumentencommissie handelt aanvragen binnen een termijn van 3 weken af.

Wens 4: Dalfsen spreekt een nieuwe werkwijze voor de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit af, waarbij de afhandeltermijn van adviesverzoeken past binnen de termijnen van de Omgevingswet en de manier waarop Dalfsen onder de Omgevingswet wil werken.

3.7 Continuïteit omgevingsadvisering op korte termijn

Elke gemeente met gebouwde of aangelegde rijksmonumenten is wettelijk verplicht om per 1 januari 2022 een gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit in te stellen. De bepalingen voor benoeming en samenstelling van monumenten- en welstandsadvisering in de Erfgoedwet en de Woningwet vervallen. Hiervoor is geen overgangsrecht geregeld. De gemeentelijke adviescommissie moet opnieuw worden ingesteld op grond van de Omgevingswet. Dit betekent dat de raad een

instellingsbesluit en benoemingsbesluiten moet nemen. In Dalfsen zijn medewerkers en bestuur positief over het huidige adviesstelsel en de uitvoering daarvan door Het Oversticht. Daarom is het advies om op korte termijn het huidige adviesstelsel zoveel mogelijk te continueren onder de Omgevingswet en daarbij te voldoen aan de wettelijke plicht tot instelling van de gemeentelijke adviescommissie. Het Oversticht blijft daarbij onze partner voor omgevingsadvisering en huidige leden van de monumentencommissie, de ervenconsulent en stadsbouwmeester kunnen benoemd worden tot leden van de gemeentelijke adviescommissie.

Met het Oversticht moeten nieuwe dienstverleningsovereenkomsten worden afgesloten, met daarin een duidelijke taakomschrijving. Geadviseerd wordt om in de taakomschrijving voor de gemeentelijke adviescommissie in ieder geval de advisering over onderstaande aspecten op te nemen:

- Het beschermen van landschappelijke of stedenbouwkundige waarden;
- Het behoud van cultureel erfgoed;
- Het behoud van de uitzonderlijke universele waarde van werelderfgoed;
- De kwaliteit van het uiterlijk van bouwwerken;
- Een evenwichtige toedeling van functies aan locatie.

Ook de advisering over het aanwijzen van gemeentelijke monumenten en over de omgevingsplanactiviteit gemeentelijke monument moet in de taakomschrijving voor de gemeentelijke adviescommissie worden opgenomen. Deze taak is namelijk niet wettelijk verplicht.

Een eerste stap die nu al gezet kan worden is door alle huidige adviesdisciplines te integreren in de gemeentelijke adviescommissie om afstemming te waarborgen en te komen tot integrale advisering. Dit betekent dat er geen aparte stadsbouwmeester of ervenconsulent wordt aangesteld, maar dat deze adviseurs onderdeel uitmaken van de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit.

Wens 5: Dalfsen continueert na 1 januari 2022 zoveel mogelijk de huidige advisering over omgevingskwaliteit, maar kiest er wel voor om de diverse disciplines samen te brengen in de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit. De stadsbouwmeester en ervenconsulent hebben echter wel de mogelijkheid om bij enkelvoudige advisering zelfstandig en los van de gemeentelijke adviescommissie te adviseren.

Wens 6: Dalfsen sluit nieuwe dienstverleningsovereenkomsten af met Het Oversticht, waarin een duidelijke taakomschrijving wordt afgesproken passend bij de taken uit de Omgevingswet.

3.8 Integrale omgevingskwaliteit voor de lange termijn

Op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet adviseert de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit in Dalfsen over (rijks)-monumenten, welstand en ruimtelijke kwaliteit bij erventransformatie. Op basis van de door de Tweede Kamer aangenomen motie Veldman en Albert de Vries is het verstandig om op termijn de discussie te voeren over een gemeentelijke adviescommissie met een brede adviestaak, die zoveel mogelijk aan de voorkant van ruimtelijke processen adviseert en initiatiefnemers uitdaagt en inspireert. In het Omgevingsplan kan Dalfsen vastleggen over welke aspecten van de fysieke leefomgeving advies wordt gevraagd en welke reikwijdte deze advisering heeft. Is de advisering bijvoorbeeld voornamelijk gericht op initiatieven en objecten, of wordt ook geadviseerd over gebiedsopgaven, stedenbouw en ruimtelijke inpassing van ontwikkelingen. Over het algemeen geldt dat hoe vroeger in het planvormingsproces, hoe integraler de advisering kan zijn. Bij advisering in het planvormingsproces kunnen bijvoorbeeld ook gezondheidsdeskundigen of energiedeskundigen betrokken worden, hetzij als lid van de

gemeentelijke adviescommissie, hetzij als zelfstandig adviseur. Hoe verder in het proces men komt (initiatiefniveau) hoe strikter de advisering wordt. Op dat moment moeten namelijk de beoordelingsregels uit het Omgevingsplan geïnterpreteerd worden. Op dit moment zijn de afzonderlijke leden van de adviescommissie aan zet. Het is goed om op termijn de discussie te voeren over een brede adviserende rol van de gemeentelijke adviescommissie. De vraag wie de verantwoordelijkheid draagt voor de omgevingskwaliteit (initiatiefnemer of maatschappij of blijft de gemeente toch meer de regie bepalen) kan hier aan bijdragen.

Wens 7: Een goed moment om een discussie te voeren over de brede adviestaak van de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit is tijdens het ontwikkelen van het Omgevingsplan. Het is mogelijk om de gemeentelijke adviescommissie op termijn verder te ontwikkelen tot een breed en integraal adviserend orgaan.

4. Denkrichting en advies over gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit

Uit verkennende gesprekken met Het Oversticht is gebleken dat zij twee scenario's zien voor de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit. Beide scenario's hebben voor- en nadelen.

Scenario's zoals door Het Oversticht beschreven:

Scenario 1: gemeentelijke adviescommissie inclusief stadsbouwmeester

Het voordeel van een gemeentelijke adviescommissie inclusief stadsbouwmeester is dat vanuit diverse 'vereiste' disciplines op het gebied van erfgoed, landschap en stedenbouw aangevuld met kennis over architectuur, stedenbouw en ruimtelijke processen vanuit de stadsbouwmeester een breed afgewogen integraal advies kan worden afgegeven. Nadeel is dat door de vergaderfrequentie van gemiddeld 1x per 2 weken, mogelijke stagnaties in de adviestermijnen dreigen en dat de zeer effectieve spreekuren aan kracht verliezen doordat de uitkomst in een bredere commissie onzekerder is dan wanneer er telkens met dezelfde persoon wordt gesproken.

Scenario 2: gemeentelijke adviescommissie exclusief stadsbouwmeester

Dat brengt ons direct bij de overwegingen rondom een stadsbouwmeester. Alhoewel dit in de beleving 1 persoon is die adviseert over alle welstandsaanvragen gaat dit in de praktijk anders. Het Oversticht hecht waarde aan een brede inbedding van de stadsbouwmeester in zowel de gemeentelijke organisatie als bij het Oversticht. Daartoe is er veelvuldige afstemming met het gemeentelijk apparaat en is er een formele plaatsvervanger benoemd die als vervanger maar bovenal sparringspartner fungeert. Daarnaast vindt er inhoudelijk overleg plaats met aanvullende disciplines zoals stedenbouw, landschap en erfgoed. Tot slot bewaakt de programmaleider omgevingskwaliteit het niveau van de dienstverlening en fungeert tevens als sparringspartner voor complexe ruimtelijke vraagstukken. Voordeel van de stadsbouwmeester is dat hij korte lijnen heeft met de organisatie en daardoor snel en effectief kan opereren. Van ruimtelijke planvorming, spreekuur tot vergunningverlening is hij in staat consistent te adviseren, met inhoudelijke back up vanuit de organisatie waar nodig. Tevens is hij een herkenbaar aanspreekpunt in het gemeentehuis en daarbuiten.

4.1 Advies

Ondanks het uitstel van de invoering van de Omgevingswet naar 1 januari 2022 vliegt de tijd. Inmiddels resteren er nog 15 maanden tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Het is daarom van belang om op dit moment de denkrichting voor de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit te bepalen. Het college is aan zet om deze eerste denkrichting vast te stellen. Na verdere uitwerking van de denkrichting zal een voorstel aan de raad van Dalfsen moeten worden gedaan.

Gezien de goede ervaringen met en de regio brede inzet van Het Oversticht wordt geadviseerd om de advisering voor de omgevingskwaliteit ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet bij Het

Oversticht te beleggen. Dalfsen moet per 1 januari 2022 over een gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit beschikken die minimaal kan adviseren over rijksmonumenten. Daarnaast wordt de huidige monumentencommissie gecontinueerd als onderdeel van de gemeentelijke adviescommissie. Hoewel Het Oversticht geen duidelijk advies geeft voor scenario 1 of 2 en aangeeft graag met ons over de beide scenario's in gesprek te gaan, is het verstandig om voor onszelf helder te hebben welk scenario de voorkeur heeft.

Op basis van de Tweede Kamer motie Veldman en Albert de Vries en denkend vanuit de geest van de Omgevingswet, die een brede en integrale blik op de fysieke leefomgeving voorstaan, wordt u geadviseerd om te sturen op een gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit waarin ook de stadsbouwmeester en op afroep voor het buitengebied de ervenconsulent plaatsnemen.

Dit om de integraliteit en samenhang in advisering door de gemeentelijke adviescommissie te kunnen waarborgen. Dalfsen heeft snelheid in advisering en pragmatische echter wel voorop staan. Bij eenvoudige initiatieven moet het mogelijk zijn om de stadsbouwmeester en ervenconsulent zelfstandig te laten adviseren. Hierover dienen aparte werkafspraken te worden gemaakt. Eventueel kunnen subcommissies worden gevormd of kunnen leden van de gemeentelijke adviescommissie worden gemachtigd om namens de commissie te adviseren. Bij complexe initiatieven kan worden opgeschaald en neemt ieder lid van de gemeentelijke adviescommissie plaats aan tafel. Voorgesteld wordt om op basis van de in hoofdstuk 3 vastgestelde eisen en wensen het gesprek met Het Oversticht aan te gaan en nadere afspraken te maken over de invulling van de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit.

5. Vervolg

5.1 Uitwerking structuur gemeentelijke adviescommissie en opstellen concept instellingsbesluit en benoemingsbesluiten

In samenwerking met Het Oversticht wordt de structuur van de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit en het lokale adviesstelsel verder uitgewerkt. Tegelijkertijd zullen ook het instellingsbesluit en de benoemingsbesluiten in concept worden uitgewerkt. De gemeenteraad besluit over de instelling van de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit, stelt het aantal leden en de benoemingstermijn vast en benoemt en ontslaat de leden.

Het college ontvangt een opiniërend raadsvoorstel met een uitgewerkte structuur voor de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit en het concept instellingsbesluit en de benoemingsbesluiten. Deze kan ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.

5.2 Advieskader omgevingskwaliteit voorbereiden op Omgevingswet

De stadsbouwmeester en de monumentencommissie adviseren op basis van regelgeving uit bestemmingsplannen, verordeningen en beleidsregels. Onder de Omgevingswet kan het advieskader voor de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit veranderen (hoewel een groot gedeelte van de lokale regelgeving een Omgevingsplan van rechtswege wordt en onverminderd blijft gelden). De gemeente wordt na inwerkingtreding van de Omgevingswet ook verantwoordelijke voor rijksmonumentenactiviteiten. Het advieskader van de gemeentelijke adviescommissie is omschreven in de Omgevingswet art 17.9 lid 3.

Het is verstandig om het advieskader te doorlopen en gereed te maken voor de advisering door de gemeentelijke adviescommissie omgevingskwaliteit. Denk hierbij aan het wijzigen van begrippen, verwijzingen naar wetgeving ed.

5.3 Dienstverleningsovereenkomst incl. reglement van orde, werkwijze en tarieven

Op basis van de keuzes die door college en raad zijn gemaakt wordt met Het Oversticht een nieuwe dienstverleningsovereenkomst gesloten, incl. reglement van orde, werkwijze en afspraken over tarieven. Het is verstandig om de tarieven die aan Het Oversticht betaald worden zo veel mogelijk door te berekenen naar de initiatiefnemer via de leges. Over de effecten van de Omgevingswet op de leges volgt op korte termijn een advies vanuit team Financiën.

5.4 Vaststelling door raad

Tot slot is de raad aan zet om het definitieve instellingsbesluit en de definitieve benoemingsbesluiten te nemen. Tegelijkertijd worden ook eventuele wijzigingen in het advieskader aan de raad voorgelegd.